

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Samuelis De Cocceji, Henr. Fil. Sacræ Regiæ Majestatis
Borussicæ Magni Cancellarii, A Consiliis Sanctioribus
Status Et Rei Bellicæ, Ordinis Nigræ Aquilæ Equitis Etc.
Jus Civile Controversum Ubi ...**

Opus Ad Illustrationem Compendii Lauterbachiani ...

Cocceji, Samuel von

Lipsiæ, 1766

LIB. IV. TIT. IV. De Minoribus XXV. Annis.

urn:nbn:de:gbv:45:1-9044

Obj. *L. f. C. h.* ubi etiam finiri biennio dicitur.

RESP. Finitur ita, ut post biennium inchoari amplius non possit, si vero semel intra biennium inchoata est, tunc alio triennio instantia durat, juxta *d. l. 13.*

Hodie quoque actionem de dolo biennio finiri testis est *Dn. Stryk. h. th. 3.* at inchoatam, alia demum instantia, lege definita, finiri explicatum est *sup. tit. Quod met. caus. quaest. 5. & 6.*

Qv. XII. *An Exceptio doli sit perpetua?*

Laut. pag. 80. in fin. Quod etiam de doli & c. AFFIRM. *L. 5. in fin. Dol. mal. Exr.* Regulariter enim exceptiones sunt perpetuae, quia nulla negligentia rei est, qui excipere nequit, nisi agatur; sed actoris, qui non agit; hujus ergo negligentia ei non prodest, nec alteri innoxio nocet.

Obj. Quod actio biennio finiatur: quoties autem exceptio per modum actionis intentari potest, toties finitur eodem tempore, quo ipsa actio.

RESP. Verum est, quod si ipsa actio per modum exceptionis opponatur, haec eodem tempore, quo ipsa actio finiatur, quia finita actione ea amplius opponi nequit, nec ut exceptio. At secus, si propria exceptio datur, uti hic, & non ipsa actio per modum exceptionis allegatur: Vid. *tit. de Restit. in integr. q. 11.* Nam exceptio doli non est ipsa actio doli per modum exceptionis opposita (ut nec exceptio metus,) sed longe latius patet, daturque in omni iniquitate, etiam ubi actioni locus non est; unde etiam separato titulo in libro 44. tractatur: Idque vel inde confirmatur, quia ratio, cur actio doli biennio finiatur, in eo ponitur, quod sit poenalis & ex delicto; quae ratio cessat in exceptione doli.

LIB. IV. TIT. IV.

DE

MINORIBUS XXV. ANNIS.

Qv. I. *An Dies bissextilis in restitutione minorum pro uno habeatur?*

NOT. Diem bissextilem nihil aliud esse, quam collectionem horarum & momentorum, quae singulis annis ex spatio 12. mensium

fium superfluit, singulisque 4. annis unum diem constituunt, qui proinde tum intercalatus fuit ad diem VI. Kal. Mart. seu 24. Febr. atque ille dies Sextus Kal. Mart. bis numeratur & bis sextus dictus fuit. Sed hodie rejicitur in finem mensis. Vid. *Goth. ad l. 2. ff. Divers. temp. praeser. Et ad l. 3. §. 3. h. Et ad L. 98. V. S.*

Quo praemisso dicimus, diem bisextum pro uno die haberi in computatione annorum: Cum enim in negotiis Praetoriis, adeoque etiam in materia restitutionum, tempus computetur naturaliter, i. e. de momento in momentum, Vid. *pag. 178. qu. 1.* non potest non dies bisextus intermedio tempore pro uno die haberi, quia re vera continetur spacio elapsorum annorum, et vera eorum portio est.

Neque de horum annorum tempore intermedio ambigitur, sed de terminis quaeritur, qui variant: Si enim dies bisextus est *terminus a quo*, ut si quis eo die natus sit, biduum illud pro uno die habetur, nec interest, priore an posteriore die natus sit, utroque enim casu VI. Kal. Martii semper dies ejus natalis erit, *d. l. 3. §. 3. d. l. 98. princ.* sive enim priore natus sit, alter ejusdem anni pars est; sive posteriore, integer annus impletus est, ubi VI. Kal. Mart. denuo illuxit.

Si vero dies bisextus est *terminus ad quem*, ut si quis natus sit anno puro, seu qui intercalaris non est, annus vero 26. aetatis incipiat a bisexto, prior dies natalis est, non posterior. Atque ita nihil obstat *l. 98. in fin. de Verb. sign.* Unde, si quid gesseris die priore, jam cessat restitutio, quia jam tum major esse coepisti, non demum posteriore; a priore enim jam incepit annus aetatis 26. diesque tibi natalis est, posterior vero ejusdem anni 26. portio, atque ita hic quoque biduum illud pro uno die habetur, quia uterque est anni 26.

NOTANDUM enim imprimis est, Ictum in *d. l. 98. in fin.* loqui de eo, qui VI. Kal. Mart. natus, & cui adeo VI. Kal. Mart. natalis, & initium, uti cujusque anni, ita & anni 26. aetatis est. Unde e contrario, si quis natus sit V. Kal. Mart. seu 25. Febr. & annus 25. aetatis exeat in bisextum, nihil refert, priore an posteriore die quid gesserit, sed utroque casu restitutio dabitur; uterque enim pars est anni 25. & posterior intercalatur. *d. l. 3. §. 3. in fin.* sequens vero dies V. Kal. Mart. demum natalis est, & initium anni 26. Omnibus igitur his casibus biduum pro uno die habetur, & posterior intercalatur. *dd. ll.*

Ufus hujus rei varius est: Si quis enim natus est 6. Kal. Mart. anni vulgaris, & finis infantiae exeat in annum intercalarem, priore die jam erit infantia major, & quaedam gerere potest, isque erit dies natalis anni octavi aetatis: Similiter si in talem annum incidat aetas, qua pubertati proximus sit, ad hoc ut de dolo teneatur: item si pubertas, ad hoc ut pubes videatur, & denique si terminus aetatis minoris, ad hoc ut restitutio cesset, semper prior dies, ut infante majorem, ita pubertati proximum, puberem, et majorem facit. Quod si vero die V. Kal. Mart. natus sit, omnibus illis casibus, & priore, & posteriore die, habetur adhuc pro infante, pro infantiae proximo, pro impubere, et pro minore.

Qv. II. *Quisnam veniam aetatis concedere possit?*

Laut. pag. 81. verb. non impetraverit &c. RESP. Alii dicunt eam esse meri imperii, *Bald. ad L. 3. de jurisd.* Alii esse imperii mixti, *Bartol. ad d. l. 3. n. 17. refutati a Mull. ad Struv. h. §. 53.* Alii & recte, soli Imperatori tribuunt. *L. 1. L. 2. pr. L. 3. L. 4. C. his qui ven. aet. L. 3. min. Mull. d. l.* Ubi & rationem addit, quia est quaedam dispensatio contra jus civile, quam solus Princeps concedere potest.

Hodie concessio haec pertinet ad regalia, ita ut in Imperio solus Imperator, in suis vero terris ipsi Status jus hoc exercent. B. Par. §. Publ. c. 23. §. 9. Non ergo hoc competit Camerae, nec Comitibus Palatinis, nisi in specie id iis permissum sit. *Mull. ad Struv. d. l. optime Dn. Stryk. h. §. 10. seq.*

NOT. (1) Olim masculis viginti, foeminis 18. annis majoribus deum venia aetatis concedebatur: hodie vero Princeps citius quoque concedere eam solet. *B. Par. Hyp. Inst. tit. de Curat. §. 3. Papon. de arrest. L. 16. tit. 2. art. 1. Mull. ad Struv. d. l. Dn. Stryk. h. §. 9.* ubi notat Comites Palatinos, quibus jus veniam aetatis concedendi concessum est, praecise adstringi ad observationem annorum lege statutum.

NOT. (2) Quidnam requiratur ad legitimam veniae aetatis impetrationem, & quisnam sit ejus effectus, late docet *Mull. ad Struv. d. l.*

Qv. III. *An minor contra impetrationem veniae aetatis restitui possit?*

AFFIRM. Quia petitio & impetratio veniæ ætatis est actus minoris, & in minore ætate gestus, minor enim erat, cum daretur privilegium majoris: In eo ergo si læsus est, restituitur in integrum, sed ita, ut non a Præatore, sed ab ipso Principe, hæc restitutio fieri debeat, quia inferior contra factum superioris non restituit. *L. 3. C. ff. adv. rem jud.* Atque ita sentiunt *Struv. h. §. 53. ibique Dd. & in Evol. ibid.* Vid. *B. Parens in disp. de lubr. act. §. 61. seq.*

OBJ. (1) Quod major fit declaratus, adeoque pro minore habendus non fit.

RESP. Eo tempore, ubi declarationem illam impetravit, adhuc minor fuit, adeoque si læsus inde est, restitui debet.

OBJ. (2) Quod minor, qui statum mutavit, non restituatur. *L. 9. §. 4. h.*

RESP. Falsum est, quod per impetrationem veniæ ætatis status mutetur. Vid. *tit. de Cap. Min. q. 1.*

OBJ. (3) Quod venia ætatis non concedatur nisi prævia inquisitione in mores minoris; adeoque lubricum ætatis tunc cessat, et consequenter restitutio, quæ in illo lubrico fundatur:

RESP. Supponimus læsionem apparere, eoque constare lubricum ætatis adhuc durare.

Qv. IV. *An restitutio detur contra actus medio tempore, ex quo veniam impetravit, gestos?*

NEGATUR: (1) Quia gessit ut major, & sanctus majoris, (2) quia alias facto Principis alii circumvenirentur. *L. 1. C. His qui ven. act.*

OBJ. (1) Quod tamen ex lubrico gesserit?

RESP. Lubricum ætatis ejusque beneficia definita sunt jure positivo, indeque contraria dispositione civili iterum auferi possunt, quod fit concessa venia ætatis; imprimis quia venia non impetratur nisi inquisitione in mores facta.

OBJ. (2) Quod per restitutionem omnia in pristinum statum reducantur, adeoque & intermedio tempore gesta pro non factis haberi debeant.

RESP. Imo illud solum in pristinum statum reducitur, contra quod petita fuit restitutio: illa autem non est petita, nec peti potuit contra actus post veniam ætatis, adeoque a majore gestos, sed contra actum petitionis veniæ, quem minore adhuc ætate et minor gessit.

T t 3

Qv.

Qv. V. Quo tempore Principes Electores fiant maiores?

Laut. pag. 81. in med. ibi: pro minoribus etiam non &c. Hanc quæstionem, cum magis sit juris publici, summo tantum digno tangemus. Equidem 18. annos ad plenam eorum ætatem definitos esse in Imperio constat ex *A. B. c. 7.* Verum quæritur, an illa definitio ad omnes eorum actus extendenda sit? Quod non videtur: (1) quia constitutio *d. c. 7.* unice loquitur de juribus & functionibus Archiofficii Electoralis, et quæ inde pendent: cum igitur illa correctoria sit juris communis, atque ita stricte intelligenda, verius est ad alios actus extendi non posse. (2) Quia cum restitutio sit beneficium ætatis, nulla ratio est, cur denegari id summis Imperii Principibus post annum 18. possit. Quæ latius explicata sunt a Perillustri Autore Disputationis *de Tutelis illustrium.*

Quæ OBSTANT, late resolvuntur a *B. Parente in Prud. jur. publ. c. 33. §. 25. & seq. Edit. noviss. junct. c. 29. §. 19.*

Qv. VI. An minor tantum ob enormem læsionem restituitur?

Laut. pag. 81. verb. Enormis non &c. NEGATUR: Sed sufficit quodlibet damnum: Exceptiones vide sup. *tit. 1. quæst. 8. Conf. Struv. h. §. 44. ibique Evol.*

OBJ. *L. 9. in fin. pr. L. p. de Min. L. 1. C. si advers. vend. pign.* Ubi non nisi ob grande damnum restitutio datur.

RESP. Agitur ibi de casu excepto, ubi sub hasta, v. g. ex causa pignoris, res minoris rite distrahitur, tunc enim minor non restituitur nisi insigniter læsus sit. *L. 7. §. 8. h.* Idemque est, si decretum judicis accesserit, *L. 11. C. de Praed. min. fin. decr.* Ratio est in *d. l. 7. §. 8.* Accedit, quod in pretio non quælibet inæqualitas corrigi possit, cum inter majores quoque tam certo id definitum non sit. *L. 54. C. E. Add. q. 13.*

Qv. VII. Quis probare debet læsionem?

Laut. pag. 82. verb. & læsionem &c. RESP. Minor; quia in læsione se fundat, adeoque hoc fundamentum suæ intentionis probare debet. *L. 23. C. de Probat. l. 5. C. in integr. rest. L. 9. §. 4. Furej. L. 2. ff. de Probat. L. 27. §. 1. ff. Minor.* Probatur autem læsio quoque ex ipsa natura actus, quando scilicet negotium sua natura damnosum est, uti si alienavit, se obligavit alii,

res alienum vel alia onera in se suscepit &c. *Vid. B. Par. in disp. de Prob. negat. c. 4. §. 19.*

OBJ. *L. 16. C. Praed. & aliis rebus &c.* ubi non minor, sed ejus adversarius probare debet.

RESP. Adversarius ibi probare non debet minorem laesum esse, sed suam intentionem, in qua se fundat, scil. minorem esse factum locupletiozem.

Probata laesione, ea ex lubrico aetatis contigisse praesumitur, quamdiu in rem ejus versum non apparet, *l. 25. pr. & §. 1. Probat. de quo inf. quaest. 16.*

Cessat autem illa praesumptio (1) si casu laeditur, *l. 11. §. 4. h. nisi ipsum casum praecesserit lapsus aetatis, v. g. si minor domum vetustam & ruinofam ex lubrico aetatis emit, eaque corrui, d. l. 11. §. 5.* (2) si jure cum majoribus communi usus est, uti si per injuriam judicis damnatur, cum nihil ipse neglexisset. *L. f. C. in integr. rest.*

Qv. VIII. *An effectus beneficii minorum ad majores quoque haeredes transmittatur?*

AFFIRMATUR: quia restitutionis privilegium est reale, quod etiam haeredi prodest, *l. 7. §. 1. l. 19. de Exc. qui restituitur ex persona defuncti: Idque verum est, etsi ipse minor restitui noluerit, nam cum & hic contra renunciationem restitui potuerit, idem quoque jus ad haeredem transit. Accedit quod haeres restituitur ex persona i. e. jure minoris, non ex ejus voluntate. Denique exceptio senel nata auferri invito haeredi nequit. L. 21. §. f. l. f. Pact. B. Par. in Disp. de Lubr. aetat. §. 24.*

Laut pag. 82. verb. Effectus hujus &c.

DISSENTIT *Carpz. 2. Resp. 98.*

Qv. IX. *An restitutio profit etiam fidejussori?*

PRO Regula statuendum est, fidejussori non prodelle, per *l. 13. pr. ff. de Min. tot. tit. C. de Fidej. min.* Cum enim fidejussor securitatem creditori promittat indefinite, si minor non solverit, omnino tenebitur, sive per inopiam aliasve causas solutio deficiat, sive propter beneficium aetatis. Quin, cum creditor sciat esse minorem, qui facillime restituitur, inprimis hunc eventum metuisset, & in eum sibi cavere voluisse videtur.

Laut pag. 82. verb. etiam fidejussor habet &c.

OBJ.

OBJ. (1) Quod fidejussor non possit esse obligatus, ubi principalis, seu minoris restituti, obligatio deficit.

RESP. Hoc casu non tollitur obligatio principalis, sed sola persona minoris læsi eximitur, *l. 43. ff. solut. arg. l. 6. pr. Quib. mod. pign. &c. l. 129. §. 1. R. J.* Etenim tantum ætati succurritur, neque fidejussor convenitur ex persona minoris, sed ex sua obligatione: Prætor ergo eximere tantum voluit minorem & ejus bona, & his ergo privilegium hoc cohæret, & hæcenus illud est personale. *arg. l. 19. de Duob. reis.*

OBJ. (2) Quod beneficium restitutionis etiam minorum sit reale, & fidejussori proficit: *per text. expr. in l. 7. §. 1. ff. de Exc. ibi: aut pro minore 25. annis circumscripto.*

RESP. Verum omnino est esse beneficium reale, non minus ac reliquas restitutionum causas. *d. l. 7. §. 1.* Unde & hæredibus datur. *l. 13. §. fin. l. un. C. si adv. dot. junct. l. 196. ff. Reg. Jur.* & plane etiam fidejussori prodest, si ideo minor debitum non præstat, quia solvendo non est, vel alias deficit. *d. l. 7. §. 1. in fin.* At enim, si ideo deficit solutio minoris, quia ex lubrico ætatis læsus, atque adeo ex solo privilegio ætatis restituendus est, non prodest hoc fidejussori majori, quia Prætor hoc beneficio tantum ætati minori succurrere voluit, non majori, *l. 3. §. 4. l. 23. & post. h. t.* adeoque sola persona minoris tum eximitur ut dictum.

NOT. Sunt tamen causæ, ex quibus restitutio minoris, etsi ex solo beneficio ætatis detur; tamen & fidejussori prodest. (1) Si non tantum actus, cujus ratione fidejussit, sed tota illa causa, in quam ille actus incidit, propter individuum nexum rescinditur: Adeo ut ipsa qualitas, sub qua obligatur minor, ejusque fidejussor, extingatur: Uti si minor est defensor, & per imprudentiam judicium recepit, ac cavet judicatum solvi; Si enim postea contra cautionem restituitur, necessario & fidejussor liberatur, quia minor hac restitutione simul desinit esse defensor, qui solus cautionem hanc fidejussoriam præstat; Non ergo fidejussor liberatur, quia beneficium ætatis ad eum extenditur, sed quia tota causa fidejussionis, scil. defensio judicii abolita est. (2) Si adita hæreditate minor quasi hæres contraxit, & fidejussorem dedit, deinde vero abstinet obtenta restitutione, per eum necessario fidejussor quoque obligari desinit, quia non nisi pro hærede & pro contractu hæreditario fuit obligatus. Quoniam igitur minor hoc facto desinit esse hæres & hæreditas in alium transit, cuius respectu unice contraxit & cavet, minor

nor, non potest non una & Contractus & Cautio exstingui, atque adeo & fidejussor liberari. *L. 89. ff. Adq. haer.* (3) In casibus Lauterbachii, qui proinde textus omnes non obstant. *Conf. Dn. Struv. Ex. 8. th. 60. Treutl. h. t. §. 8. lit. d. & B. Par. in disp. de lubrico aetate §. 23. seq.*

Qv. X. *An minores adversus id, quod autore tutore vel curatore gesserunt, restituantur?*

AFFIRM. *L. pen. C. si adv. rem jud. arg. l. 47. §. 1. ff. h. t. l. 3. C. de in integr. restit. B. Par. in disp. de lubrico aetatis §. 26. seq.*

OBJ. (1) Videri cessare rationem a lubrico aetatis, cum maturi iudicii tutore assistente gestum fuerit:

RESP. (1) Sufficit minorem, cujus res est, ex lubrico aetatis gessisse, quod tutor facto suo intervertere non potest. (2) Alias multo minus restitutio daretur, cum tutor ipse, vir iustae aetatis & iudicii solus gessit, *d. l. 3. d. l. 47. §. 1. l. 1. C. si tut. interv. &c.* Inspicitur ergo sola persona minoris, ad quem res pertinet, & cujus conditionem praesentia tutoris deteriore reddere nequit.

OBJ. (2) Minor non videtur laesus, cum actio ipsi contra tutorem salva sit.

RESP. Cum illa concurrat restitutionis remedium, quippe expeditius & utilius per *l. 1. in fin. C. si tut. vel cur. int.*

Qv. XI. *An restitutio minoris profit etiam majoribus sociis, consortibus communem causam habentibus?*

RESPONDET *B. Parens in disp. de Lubrico aetatis §. 28.* Negando Majoribus eam prodesse, in *l. 47. §. 1. ff. de Minor. l. un. C. Si in comm. ead. caus. in integr. restit. postul.* Sicuti etiam Praetor Edicto suo restitutionem solum de eo, quod cum Minore, non, quod cum consorte ejus gestum erit, pollicetur. Beneficium enim restitutionis Minoris majori non datur, *p. l. un. C. de Minor. & l. 47. §. 1. ff. de Minor.* nec communis causa commune statim facit auxilium.

Nisi forte (1) socius, aut Fidejussor haeres Minoris fiat, *l. 18. §. ult. & l. seq. ff. de Min. l. 4. C. de Temp. in integr. restit. Carpz. part.*

Cocc. J. C. P. I.

Uu

2. Con-

2. *Constit. 11. Def. 34. n. 10. Et seq. Et in Proc. tit. 19. art. 2. §. 7.* quo casu tamen, non quidem ut fidejussor, vel socius seu consors, sed ut haeres Minoris restituitur, *juxt. l. 95. §. 3. ff. de Solut. Struv. Exercit. 8. th. 60. in fin.* vel (2) causa plane sit individua, eaque neque Minor, neque Major legitimo tempore usus fuerit, quo casu utriusque juxta Dd. interpretationem *ad l. 10. ff. Quemadm. serv. amit. l. 72. ff. de V. O. succurretur.* *Gonf. Berlich. part. 2. dec. 180. Moller. lib. 4. Semestr. cap. 1. n. 27. Et seq. Carpz. part. 1. Constit. 16. Definit. 17. num. 2. Resp. 98. n. 3. 4. Et 12. Struv. in Jurisprud. lib. 3. tit. 22. aphor. 17. Modest. Pistor. Consil. 47. quaest. 2. n. 38.* Quenam autem causa individua sit, egregie explicat *Carpz. in Process. tit. 19. art. 2. n. 33. Et seq. Sfort. ad Tractatum de in integrum restitut. P. 1. q. 94. art. 4. n. 12. Et art. 5. n. 15.* ex Dd. generalem colligit Regulam, quod si is, qui restituendus est in integrum, non possit sentire effectum restitutionis plene & integre, nisi ille profit, & communis sit caeteris litis consortibus, licet alias restitutio ipsa iis non competeret. Et sic summam definitur neque Patri, neque Fidejussori, neque Tutori, neque consorti restitutionem minoris, ob lubricum aetatis lapsi prodesse.

Qv. XII. *An minor, qui haeres est Majoris, adversus hujus gesta restitui possit?*

NEGATUR: Neque enim suo jure restituitur; quia ipse laesus non est, nec ex jure defuncti, quippe cui restitutio non competit: Atque hoc ita traditur in *l. f. C. si adv. vend.*

OBJ. *L. 38. Min.* ubi pupilla impetrat restitutionem ob gestum a patre defuncto.

RESP. Illa restitutionem petit ex propria negligentia, nam ipsa die solutionis veniente non solvit, indeque lex commissoria a defuncto adjecta exstitit, contra hanc propriam negligentiam, ergo ex lubrico aetatis restituitur. *Vid. Struv. Evol. ad. h. t. th. 59.*

Qv. XIII. *An minor possit restitui contra gesta parentum?*

Laut. pag. 83. verb. contra patrum gesta &c.

Vid. *sup. tit. 1. q. 8. Et Dn. Stryk. U. M. h. §. 12.* ubi de praxi

Qv.

Qv. XIV. *An contra venditionem sub hasta detur restitutio in integrum?*

AFFIRMATUR: *L. ii. C. de Praed. & aliis reb. &c.* Modo gravis *Laut. pag. 83. vero.* laesio adfit, ut dictum *quæst. 2.* Atque hoc vel ex eo patet, quod singulariter statutum sit, ut restituatur minor contra subhastationem ex causa debiti fiscalis. *L. 5. C. fid. hast.* Vid. *Laut. h. t.* Extra eam causam igitur restitutio permilla est; quia exceptio firmat regulam in casibus non exceptis, *arg. l. i. pr. Off. ejus cui mand. &c.* Idque præjudiciis firmant *Guid. Papa dec. 536. Afflict. dec. 340. Marc. dec. 565. Berl. p. i. dec. 113.*

Qv. XV. *An restitutio detur contra restitutionem semel denegatam?*

NEGATUR, si petita semel denegata est, & denuo petitur ex eadem causa, *per tot. tit. C. si saepius restit. &c.* At ex alia causa, & alio gravamine, peti potest, etsi ex altera negata sit. *Mev. p. 4. dec. 358. Vid. disp. B. Par. de lubrico ætatis §. 60. seq.*

OBJ. *L. 7. §. 9. h. ubi auditur,* qui contra repudiatam hæreditatem restitutus petit restitui adversus aditionem.

RESP. Repudiatio & aditio sunt diversæ læsionis causæ: *Alia læsio est,* quæ ex repudiatione hæreditatis oritur, ex qua minor restituitur ad eum effectum, ut adire possit: *Alia quæ ex novo hoc facto aditionis oritur;* hæc alia causa est nondum cognita, ex qua denuo restituendus est minor.

NOT. Si negetur restitutio ex alia forte causa petita, a denegata appellari potest. *L. i. C. si saep. in integr. Carpozov. 2. Resp. 97. num. 12.*

Qv. XVI. *An minor restituatur in integrum contra rem judicatam, i. e. sententiam ipso jure validam?*

RESPONDET *B. Parens in disp. de lubrico ætatis §. 30. seq.* his verbis: Utique id affirmandum esse, si ipse minor gessit, & adversus ipsum judicatum sit, propterea quod Edictum in *l. i. §. 1. ff. de Minor.* in specie & determinate conceptum sit de Minore, si cum eo quid gestum, aut adversus eum judicatum sit. Sed *Imp. Dioclet.*

U u 2

oclet.

oclet. & Maxim. in *l. fin. C. si adversus rem jud. rest. postul.* latius hoc restitutionis auxilium extendunt, ut ad illud convolare liceat, sive contra ipsum Minorem, sive contra ejus tutorem, vel curatorem sententia lata sit, dummodo ea in præjudicium Minoris vergat, & eidem læsionem afferat. *l. ult. h. t.*

Ac sane, perinde hoc casu est, acsi minor esset condemnatus, quando tutor nomine pupilli, vel curator nomine Minoris condemnatur, quia, cum executioni danda sententia, contra pupillum, vel minorem, non contra tutorem, vel curatorem datur. Et quidem procedit hæc assertio, sive inferior Magistratus, sive quis vice Principis, vel ipse etiam Princeps sententiam dixerit. *l. 18. §. 1. ff. de Minor. l. 3. C. si advers. rem judic.* Imo, procedit illa, licet tutores adliierint pupillis, vel minoribus *juxt. l. 4. C. h. t.* sive definitiva, sive interlocutoria fuerit hæc sententia. *Mynsing. Cent. 4. Observ. 21.*

Qv. XVII. *An minor restituatur contra Confessionem delicti?*

Laut. pag.
83. verb.
in veris
delictis
Et.

NEGATUR: Per *l. 37. §. f. h. Vid. P. 2. tit. de confessis q. 3.*
Conf. *Struv. h. th. 57. ibique Dd. C. J. A. Tit. de Confess. th. 8.*
Treuth. V. 1. D. 11. th. 12. lit. c. ibique Bachov. Scotan. Disp. 20. th. 24.

Qv. XVIII. *Si restitutione impetrata v. g. emtor pretium, quatenus in rem minoris versum est, repetat, quis probet versionem, an emtor qui eam asserit, an minor, qui eam negat?*

RESP. Variant valde Dd. *Alii enim minori neganti Struv. ex. 8. th. 49. Alii creditori vel emtori affirmanti; Alii soli fœneratori in mutuo, in cæteris vero negotiis minori probationis onus imponunt; Alii tunc demum minorem probare dicunt, cum usuras petit, non fortem; Alii aliter; quas sententias collegit B. Par. in Disp. de directa prob. negat. c. 4. §. 18. Qui secutus distinctionem Carpzovii & aliorum, ei versionis probationem injungit, qui in ea se fundat, sive is emtor vel creditor sit, sive venditor minor, *dist. disp. c. 4. §. 19.**

Videndum ergo imprimis est, cujus ea sit intentio? Scilicet in mutuo eam esse creditoris intentionem liquet; minoris enim in-

tentio

tentio est, se læsum esse, quæ hoc ipso probatur, quod se obligaverit: ex obligatione enim, ut ex alienatione sequitur sua natura immunitio facultatum. Quod si igitur creditor e contrario contendat, hoc casu minorem non esse læsum, sed pecuniam in ejus rem versam, ejus ista intentio, & ab ipso probanda est. Secus igitur videtur, si ex mutuo læsus non sit, eo quod forte indigni pecunia ad necessitates suas v. g. ad fulciendas ædes, quæ alias ruituræ essent, ita ut & bonus paterfamilias pecuniam mutuam sumpturus fuisset. Hoc casu, cum ex obligatione læsus non sit, sed læsum se dicat ex eo, quod in alios usus male consumserit, ipsius minoris ea intentio est, qua se læsum dicit, & quam proinde ipse probare debet: de quo *l. 24. §. 4. ff. h. ibi: in vendendo fundo circumscriptus*. Etenim læsionem ipsam minor, qui in ea se fundat, probare debet. *l. 9. §. 4. de Jurej. B. Par. in dist. disp. c. 4. §. 21. Oonf. H. Pifst. l. 1. q. 38. n. 16. Et 18. Fab. l. 2. C. tit. 18. def. 4. n. 9. Carpz. P. 2. C. 11. def. 14.*

Idem quoque obtinet in *Emtione*, si minor vendiderit, & pretium in ejus rem versum dicatur, quod ipse negat. Ubi tamen plurimum interest, ex ipsa venditione minor se læsum asserat, an ex solutione pretii. Si de venditione non quæritur, nec per eam læsus est, sed contendat pretium acceptum se male consumsisse, ipsi hoc probandum incumbit, quia ejus hæc intentio est, qua ipse læsum se asserit, *d. l. 9. §. 4.* Si vero in ipsa venditione se læsum dicat, idque, veluti fundamentum intentionis suæ, probaverit, emtor vero, ea rescissa, pretium repetere velit, hic probare debet, quantum in rem minoris (nam eatenus tantum repetere potest) versum sit. *d. c. 4. §. 22.*

Hoc ultimum assertum probatur (1) quia in eo se fundat emtor, & allegat pretium in bonis minoris exsistere: hoc ergo fundamentum suæ intentionis probare debet. *d. c. 4. §. 22.* Neque enim (2) præsumitur minor frugaliter expendere. *l. 25. §. 1. ff. de Probat.* Eaque sententia (3) textibus juris firmatur in *l. 1. C. si adv. cred. l. 32. §. 4. ff. Adm. tut. l. 10. l. 16. C. Præd. min. l. 27. §. 1. vers. item Et c. ff. de Minor.* Atque eam (4) omnes fere *Ed.* approbare ait *H. Pifst. d. q. 38. n. 14. B. Par. d. Disp. c. 4. §. 23. Brunn. ad d. l. 10. Fab. l. 5. C. tit. 38. def. 1. n. 8.* Ita quoque in contradictorio decidit curia Halberstadiensis in causa *Uthoff c. Delius* & in causa *Sandau c. Hanemüller.*

Atque ita planus est textus ille difficilis & agitativissimus in *d. l. 24. §. 4. ff. h.* & imprimis verba ejus finalia: *parcius in venditione &c.* Conveniunt enim in eo mutuum & venditio, quod minor probata læsione restituendus sit, idque gratis: Nisi pars adversa, sive creditor, sive emtor, probet nummos in ejus rem versos. Hoc tamen parcius fiet in venditione, ex qua emtor pretium ex necessitate solvit, quam in mutuo, quo creditor sponte sua credit, adeoque difficilior ille recipiet pecuniam creditam, quam pretium solutum.

Atque hinc non OBSTAT (1) *L. 1. C. si adv. Cred.*

RESP. Ibi e contrario expresse dicitur, quod probari debeat assertio minorem esse locupletiorum factum, ea autem est assertio creditoris. *d. Disp. c. 4. §. 24.*

OBJ. (2) *L. 2. C. Eod.*

RESP. Ibi dicitur tantum, quod debeat in rem minoris versum esse; cui autem competat ejus probatio, id in textu non deciditur.

INSTO: Ita nunquam minori incumberet probatio versiois, nam sufficeret ei ad restitutionem, quod obligatus sit, ex obligatione enim, ut ex alienatione, læsionem præsumi jam supra dictum est.

RESP. Imo sunt casus, ubi minor non ex obligatione vel ipsa venditione læsum se dicit, sed ex eo, quod mutuo acceptam pecuniam vel ex venditione acceptum pretium male consumserit &c. His casibus omnino ipsi minori probandi onus imponetur. *d. disp. c. 4. §. 25. 26. 27.*

OBJ. (3) *L. 24. §. 4. de Min. L. 1. C. de Reput. quæ &c.*

RESP. Textus illi non decidunt, cui incumbat probatio, sed tantum quod debeat minor id quoque reddere, unde factus est locupletior. *Conf. d. c. 4. §. 28.*

OBJ. (4) *L. 32. §. 4. ff. de Adm. tut.*

RESP. Expresse ibi dicitur minorem non teneri, nisi in rem suam versum probetur: Ergo hæc assertio probanda est, in rem minoris versum esse. Cujus vero illa est? Sane creditoris; cujus cum hæc sit intentio, eam ipse probat, non minor, utpote qui id negat, & præsumitur pro eo, ex retatis ejus lubrico. *d. c. 4. §. 28.*

OBJ. (5) Quod creditor indistincte dicatur pecuniam repetere posse, nisi si tunc dederit minori, cum eum perditurum non ignoraret:

RESP.

RESP. Hic casus exceptus non excludit alios, qualis est, cum pecuniam in minoris utilitatem versam non probat: Alias enim creditor repetere non posset, etsi probet in rem minoris versum. Alias responsiones, vide apud *B. Par. in d. c. 4. §. 29. Et 31.*

DISSENTIT *Bus. ad l. 11. §. 4. Min. Hillig. l. 21. c. 10. lit. c. Struv. Ex. 8. th. 49.*

QV. XIX. *Quid si emtor supplere velit pretium, an cesset restitutio?*

AFFIRM. si læsio tantum in quantitate pretii consistat, tunc enim eo suppleto omnis læsio cessat, *arg. l. 12. §. 1. verf. Enim vero Et. ff. jur. dot.* Secus si læsio in alio commodo consistat, quod reparari non potest, nisi restituta re ipsa, quæ alienata est. *l. 24. §. 4. verf. jubeat Et. h. 7. Struv. Ex. 8. th. 50.*

OBJ. (1) Quod cesset suppleto justo pretio illa læsio, adeoque ipsa restitutio.

RESP. Falsum in posteriori casu.

OBJ. (2) Quod ita alia ratione consulatur minori, dum offertur supplementum pretii, adeoque non est danda restitutio.

RESP. Ino non consulitur suppletionem predii, quando interest rem ipsam restitui.

QV. XX. *An minor dolose agens restituatur, si adversarii dolus concurrat?*

NEGATUR: Nunquam enim restituatur minor, si dolus ipsius *Laut pag. intervenierit, quia (1) dolo non succurritur. L. 3. verf. additur Et. 84. verb. C. de Minor.* Sed tum demum cum arte adversarii læsus est, si forte is fecit, ut aspectu videretur major *&c. d. l. 3. pr.* Neque enim (2) beneficia dantur delinquentibus. *L. 2. §. 3. ff. ad SCtum Vellej.* Et (3) in pari dolo melior est conditio possidentis, *arg. l. 3. de Cond. ob turp.* Neque (4) actor dolum compensare potest, reus potest. *L. 4. §. 13. ff. Dol. exc.*

OBJ. *L. 36. de Dol. mal.*

RESP. Cum dolus dolo compensatur, tunc tollitur actio, non vero, ut nunc quærimus, datur; Et nunquam ei, qui dolo fecit, remedium datur, etsi alter quoque dolo fecerit, ex rationibus & textu allegatis. Non ergo dari minori potest ex suo dolo actio seu restitutio, qui ipse dolo fecit, sed actio denegatur utrique, & hoc ipsum sequitur ex compensatione.

DIS-

DISSENTIUNT *Dd. Comm.* quos in praxi obtinere ajunt *Franzk. h. t. n. 2. Bruun. l. 2. C. Si min. maj. Gail. h. 2. O. 65. n. 1. Et 2. Mynf. 4. O. 20. v. 3.*

Q. XXI. *An per juramentum minoris corporale cesset restitutio?*

Laut. pag. 84. verb. juramentum corporale Et. **A**FFIRM. *Auth. Sacram. puber. C. si advers. vend. ubi constituitur, sacramenta puberum inviolabiliter servanda esse: quæ constitutio desumpta videtur ex Jure Canonico, ubi omne juramentum, quod sine præjudicio animi servari potest, religiose servandum est. t. 28. de Jurej. Dn. Stryk. U. M. h.*

Adeo ut nec dispensatio locum habeat: *Goth. ad l. 1. C. si adv. vend. lit. q. Struv. Ex. 8. th. 54. in fin. ubi addit rationem, ne constitutio Imperatorum periculo animarum consulens, per indirectum eludatur. Conf. Gail. 2. O. 41. n. 8. Quod tamen in Gallia, Belgio, Italia & Hispania, non obtinere ait Gothofr. ad dict. Auth. Müller. ad Struv. d. th. 54. lit. e.*

Idque verum est, etsi minor non fuerit monitus de beneficio restitutionis in integrum. *Struv. d. th. 54. Gail. d. O. 41. n. 5. Müll. ad d. th. 54. lit. α. ubi & rationes dissentientium exhibet.*

Equidem statuunt *Dd. comm.* pertinere id tantum ad ea negotia jurata, quæ non nisi ætatis beneficio, non etiam ad ea, quæ ex causis majorum rescinduntur: adeoque non ad læsionem enormem, aliasque causas majoribus communes. *Christ. vol. 2. dec. 105. Et vol. 5. dec. 225. Gail. l. 2. O. 41. in fin. Bus. ad l. 11. h. t. n. 10. Müll. ad d. th. 54. lit. γ. Dn. Stryk. U. M. h. th. 15.*

Verum multo mihi tutior, & si jure certetur, verior videtur sententia contraria, omnibus scilicet casibus juramenta minorum puberum esse servanda, quibus & majorum: (1) Quid enim evidentiùs videri potest his verbis: *Sacramenta puberum sponte facta super contractibus Et. inviolabiliter custodiantur*, qua specie jam quis audeat legi huic inferere *de contractibus, beneficio ætatis retractandis*: cujus ne umbra quidem inde apparet. (2) cum unica & sola hujus constitutionis causa sit, ut periculum animæ caverent Imperatores, illud æque imminet ex perjurio, quod minor in contractibus, qui beneficio ætatis, quam qui ex aliis causis, retractantur, committit. Quid enim interest, ex causa ætatis, an ex alia restitui petant? Unde (3) gravissime Severus Imperator increpat minorem restitutionem

tionem contra jusjurandum petentem his verbis: *Neque perfidiae neque perjurii me autorem tibi futurum sperare deluisti, l. i. in fin. C. si adv. vend.* Fit igitur autor perjurii iudex, qui minores contra juramentum restituit. Sed & (4) expresse in *d. Auth. sacramenta &c.* tantum excipitur jusjurandum vi & metu, vel qui his comparatur, dolo extortum, *c. 28. x. de Jurej.* Certum igitur est, in omnibus reliquis casibus non exceptis persistere regulam, ut sacramenta puberum inviolabiliter custodiantur, nisi metu vel dolo extorta sint. Hoc enim est argumentum illud, quod fortissimum dicitur in *l. i. pr. de Off. ejus.* Cui accedit (5) quod juramenta metu & dolo extorta non alia ex causa excipiantur, quam quia nec majores inde tenentur *d. Auth. verb. etiam a majoribus.* Adeo in materia jusjurandi minores comparantur majoribus. Atque haec sententia & animæ minoris, & judici tutior est, nec in judicando ab ea recedi posse existimo.

OBJ. Quod minor jurans non videatur cogitasse nisi de beneficiis ætatis, non de causis majorum.

RESP. (1) Id quisque cogitasse intelligitur quod dixit, & ex verbis de mente loquentis imprimis statuendum est. *l. 7. in fin. ff. de suppell. leg. l. 3. ff. de reb. dub.* Generaliter igitur jurans generaliter tenetur. (2) Non sufficeret allegare, se id non cogitasse, sed probandum id foret, cum verba fuerint generalia. Eo vero probato non opus esset restitutione, quia nec de eo contractum esset, *arg. l. 9. §. f. ff. de transact.* Verum (3) uti in pactis, ita & in jurejurando, non inspicitur quid ab uno mente retentum, sed quid inter utrumque actum cogitatumque fuerit. *d. l. 9. per tot.*

Qv. XXII. *An, si contractus sit ipso jure nullus, hic quoque juramento minoris confirmetur?*

Distinguunt hic quoque, an nullitas a vitio ætatis pendeat, an majorum quoque negotia vitiet. *Dn. Struv. Exerc. 8. th. 54. Et ibi Müller. Carpz. p. 2. c. ii. def. 50.* Caterum nec huic sententiæ accedere possum: (1) Quia ætati minorum Prætor tantum succurrit per restitutionem; Jure enim civili contractus minorum puberum subsistunt perinde ut majorum; neque adeo ob hanc ætatem negotia fiunt ipso jure nulla. (2) Jure civili ne quidem jusjurandum majorum tenet, si negotium ipso jure nullum sit; *l. 5. C. leg.* Cum ve-

Cccc. J. C. P. I.

Xx

ro

ro id J. Can. correctum, & merito sancitum, omne jusj. servandum esse, quod jurans sine dispendio animæ servare potest, *d. c. 28. X. de Jur. Ec.* consequens omnino est, juramento tali, uti majores, ita & minores obligari: quia in materia jurisj. illi majoribus comparantur. Et (3) eadem ratio, idemque animæ periculum est, si negotium sit nullum, siue rescindendum.

OBJ. Quod *d. authentica* tantum loquatur de contractibus validis, ibi: *contractibus rerum suarum non retractandis.*

RESP. (1) Quod dicta authentica loquitur de retractione contractuum, conveniens est juri civili, quo, si nullus sit contractus, nec jusjurandum valet, *d. l. 5.* Hoc autem cum generaliter mutatum sit jure Canonico *d. c. 28.* mutatio illa ad omnium juramenta pertinet, quia nec jure Can. inter majores & minores distinguitur, nec jure Civili, per *d. auth.*

RESP. (2) Etiam ea, quæ sunt odiosa, extenduntur ubi eadem est ratio.

Qv. XXIII. *An restitutio locum habeat, si aliud ordinarium remedium adsit?*

Laut. pag. 34. verb. (5) aliud aequè **N**EG. Si hoc æque commodum est; nam ubi ordinario modo prospicitur, non debemus ad extraordinaria remedia provocare. *l. 16. de Min. arg. l. 12. Arg. haer.*

OBJ. *L. f. rest. l. 3. C. si tut. vel. cur.* ubi pupillus habet actionem personalem contra tutorem, & tamen ei conceditur restitutio in integrum.

RESP. Ibi non est æque commodum remedium, facilius enim restituitur in integrum, quam contra curatorem agit.

Qv. XXIV. *An praescriptione quadriennii, ex quo quis major factus, restitutio tollatur?*

AFFIRM. *L. f. C. de temp. in integr.* nam lapsa hoc tempore, cum minor non contradicit, suum vel curatoris factum ratihabuisse censetur. Hinc ergo apparet, legem illam tantum loqui de casu, ubi negotium validum est, si enim ipso jure nullum est, uti est ob defectum solennium, tunc si causa sit onerosa, quinquennio, si lucrativa, longo tempore demum convalescit; *l. f. C. si maj. fact. Ec.* de quo ad *Laut. pag. 479.* modo minor nullitatem sciat, ut quidem putat *Brunn. ad d. l. f. C. temp. in integr.* Vid. *tit. 6. in f. quaest. 3. & 4.*

Qv.

QV XXV. *An civitas aliave universitas restitui possit?*

APP. Nam universitates utuntur jure minorum, l. 4. C. ex quib. caus. maj. quia eadem ratio est, cum soleant quoque earum res per alios geri.

OBJ. (1) L. 27. R. Cred.

RESP. Aliud est, & non restituitur Civitas, si pecunia in utilitatem ejus versa probetur.

OBJ. (2) L. 22. in fin. Ex quib. caus. maj. ubi ex clausula generali restituantur.

RESP. Inde non excluduntur causæ speciales ex capite minorum, doli, &c.

OBJ. (3) Quod non quælibet universitas, sed tantum major intelligi videatur. L. 3. C. Jur. reipubl. verb. de republica & l. 27. C. Reb. Cred. voc. de Civitate.

RESP. Eadem ratio est in aliis corporibus, quippe quæ per alios reguntur.

Conf. Laut. h. Struv. h. §. 61. ibique Mull. ubi simul explicat quando & in quibus causis Respublica jure minorum utatur. Atque eam sententiam, omnes universitates, & quidem intra quadriennium, restitutionem impetrare posse, in foro receptam ait Du. Stryk. U. M. h. §. 17.

LIB. IV. TIT. V.

DE

CAP. MINUTIS.

QV. I. *An deportatio pertineat ad maximam an ad mediam capitis diminutionem?*

RESP. Non equidem id in controversiam cadit, satisque notum est, pertinere ad mediam. L. 5. l. fin. h. t. §. 2. Eod. Sed

OBJ. l. 5. §. f. de Extraord. Cogn. ibi: cum libertas adimitur, veluti cum aqua & igni interdicitur, quæ in persona deportatorum venit. Adeoque per deportationem libertas adimi videtur.

RESP. Textus ille loquitur in genere de magna capitis diminutione, quam minimæ opponit, adeoque duas species, maximam

XX 2

&

